

SAMSPEL/KOMMUNIKATION

Sofias samspel med andra flyter bäst när kommunikationen sker visuellt, med tecken och bilder. Vad kan det innebära i den pedagogiska vardagen?

Det här är Sofia

Hon vill oftast kommunicera med en vuxen.

När man tecknar till Sofia kan hon svara med tecken, vilket underlättar eftersom hennes tal är otydligt. Sofias förmåga att uppfatta sin omgivning via hörseln varierar beroende på hur hon mår för stunden. Sofia kan lättare ta för sig i mindre grupper. Hon tänker gärna högt för sig själv.

Att förstå kombinationen hörselnedsättning och utvecklingsstörning

Det är vanligt att personer med utvecklingsstörning även har andra funktionsnedsättningar av varierande grad. Hos en person med utvecklingsstörning och hörselnedsättning är det inte alltid så lätt att veta vad i beteendet som beror på utvecklingsstörningen, språkliga brister eller hörselskadan. Effekten av kombinationen av funktionsnedsättningar är unik för varje person. Därför krävs det en noggrann avvägning om vilket av kommunikationssätten, teckenspråk eller tal med tecken, som är det bästa för individen.

Hörselnedsättning innebär svårigheter att uppfatta alla ljud och att urskilja det viktiga i en bullrig miljö. Språkutvecklingen är ofta försenad och talet kan vara otydligt, vilket skapar hinder att förstå och bli förstådd på det talade språket. En person med hörselnedsättning använder sig mycket av sin visuella förmåga för att skapa en överblick av omgivningen och en känsla av trygghet.

Utvecklingsstörning innebär att individen behöver längre tid än andra för att förstå, lära sig nya saker, använda erfarenheter och överföra kunskaper i nya situationer. Han/hon har svårt att kompensera för sin hörselskada, till exempel genom att läppavläsa talat språk, utnyttja andra språkliga signaler, tyda ansiktsuttryck, eller utifrån sammanhanget gissa det man inte hört.

Tänk på att:

- Sofia behöver lära sig strategier för att höra bättre och kunna kompensera för sin hörselskada.
- för att kunna tolka och förstå behöver Sofia struktur och mycket visuellt stöd med tecken, scheman och bilder.

ILLUSTRATION: PER JARSSON

- Sofia behöver ett konkret språk, med ett anpassat antal ord/tecken.
- prata om en sak i taget när du har Sofias uppmärksamhet. Kolla att hon förstår genom att ställa motfrågor – ibland vill hon ge sken av att ha förstått, för att vara som alla andra.
- Sofia hänger lättare med när hon har en förförståelse och är förberedd, till exempel på nya ord i en berättelse.
- Sofia behöver många upplevelser och mycket språk för att kunna bilda nya begrepp; repetition är viktigt för att hon ska befästa det hon har lärt sig.
- en anpassad miljö vad gäller ljudnivå och ljus samt en fungerande hörselteknik, behövs för att hon ska kunna ta emot information och känna sig trygg.
- i klassrummet behöver Sofia sitta så att hon kan se alla; en svängbar stol kan underlätta.
- hon behöver koncentrera sig mycket för att höra, vilket gör att hon lätt blir trött och behöver variation och pauser i aktiviteten.
- Sofia kan missa många intryck som andra får via sin hörsel och syn.

RÅD & STÖD

Vad kan du göra?

Sofia är mest delaktig och fungerar bäst i en liten undervisningsgrupp, där hon får hjälp att överblicka sin vardag. Det ska också finnas kamrater som tecknar.

Använd alltid slinga och mikrofon i undervisningen när Sofia har hörapparat. Hjälプ henne att komma ihåg att koppla på hörapparaten/Cochleaimplantatet och kontrollera själv att tekniken fungerar.

Ta hjälp av landstingets hörselvård/hörselklinik för att skapa en god hörselmiljö. Informera personal och kamrater om vad de ska tänka på för att hon ska höra bra och missförstånd undvikas.

Sofia har svårt att utnyttja erfarenheter och behöver hjälp att sortera upplevelser och tankar. Ta tillvara föräldrars och tidigare personals erfarenheter. För Sofias utveckling och lärande kan en specialpedagogisk kartläggning behövas, så att rimliga krav ställs på henne.

Vad kan vi lära av Sofia?

Ett visuellt kommunikationssätt innebär ögonkontakt, vilket gör att bara en person kan prata i taget. En bra ljudmiljö och ett strukturerat förhållningssätt innebär ökad tydlighet och möjlighet till koncentration. Det ger en god inlärningsmiljö för alla.

FAKTA OM HÖRSELSKADOR

Hörselskador har olika orsaker och visar sig på olika sätt. Gemensamt är att de som drabbas har svårt att uppfatta svaga ljud och behöver någon form av förstärkning. Hörselskada/dövhet kan ge balansproblem samt tinnitus, ett ständigt närvarande opåverkligt ljud. En hörselnedsättning upplevs olika beroende på var i örat skadan sitter och samma typ av nedsättning kan upplevas olika beroende på person och omgivning.

En utvecklingsstörning påverkar personens begåvningsutveckling. Det finns många orsaker till en utvecklingsstörning, som kan vara grav, måttlig eller lindrig. Beroende på grad behöver personer olika lång tid för att förstå, lära sig nya saker och uttrycka sina tankar och känslor. Vad man klarar av beror också på vilket stöd, vilka hjälpmedel och vilken träning man får.

Mer information finns hos Hörselskadades Riksförbund (HRF), Sveriges dövas riksförbund (SDR), Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB), Barnplantorna – Riksförbundet för Barn med Cochleaimplantat samt Föreningen för utvecklingsstörda barn och vuxna (FUB).

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten ger råd och stöd till skolhuvudmän i deras ansvar för en likvärdig utbildning för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning, främjar tillgången på läromedel för dessa samt driver specialskolor för vissa elevgrupper. Myndigheten fördelar också bidrag till vissa utbildningsanordnare och till vuxna med funktionsnedsättning för vissa korta studier. Myndigheten bildades den 1 juli 2008.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

www.spsm.se

Du når oss på telefon 010-473 50 00

Norra regionen
Box 1100
871 29 Härnösand
E-post: norra@spsm.se

Östra regionen
Box 12161
102 26 Stockholm
E-post: ostra@spsm.se

Mellersta regionen
Mellringevägen 102
703 53 Örebro
E-post: mellersta@spsm.se

Västra regionen
Kruthusgatan 17
411 04 Göteborg
E-post: vastra@spsm.se

Södra regionen
Kinagatan 7
211 20 Malmö
E-post: sodra@spsm.se